

СТРАТЕШКА КУЛТУРА КАО ДЕТЕРМИНАНТА НАЦИОНАЛНЕ БЕЗБЕДНОСТИ У ФУНКЦИЈИ ПОДРШКЕ КОНЦЕПТУ ВОЈНЕ НЕУТРАЛНОСТИ – РЕЧ ПРИРЕЂИВАЧА –

Овај број „Војног дела” посвећен је презентовању истраживачких напора у реализацији друге фазе научног пројекта Института за стратегијска истраживања, под називом „Стратешка култура као детерминанта националне безбедности у функцији подршке концепту војне неутралности”. Треба подсетити да су резултати прве фазе пројекта представљени у „Војном делу” број 8/2019, изазвавши позитивне критике научне јавности, и тај број часописа уврштен је у литературу за последипломске студије на референтним факултетима, што је за ауторе посебна част.

На реализацији друге фазе пројекта ангажовани су припадници Одељења за студије безбедности Института, као и одабрани појединци из шире научне и стручне заједнице који су се бавили изучавањем проблематике стратешке културе. Дакле, реч је о својеврсној „коалицији вољних”, спремних и способних да дају допринос не само реализацији овог пројекта, већ и настојањима да се прошире и научно верификују сазнања из области стратешке културе у српској научној заједници. То су: Милош Кнежевић, Александар Гајић, Владимир Ајзенхаммер, Маја Стојимировић, Јасна Вељковић, Душан Кесић, Дарко Глишић, Срђан Старчевић и Срђан Благојевић, којима се искрено захваљујемо на сарадњи.

За разлику од прве фазе пројекта, која се темељније бавила суштинским одредницама стратешке културе уопште, ова фаза је тежишно усмерена на откривање одређених карактеристика српске стратешке културе, сагледаваних у конкретнијим политичким, социо-економским и безбедносним условима. Наиме, за сазнања о стратешкој култури довољан је услов постојање релативно кохезивне групе која показује доследно понашање према политички значајним (стратегијским) питањима. Овако сложен предмет истраживања нужно захтева интердисциплинарност у његовом изучавању. Зато су коришћена научна сазнања из области политичких наука и права, односно међународних односа, конкретније – стратегијске мисли и геополитике и геономије, затим међународног права, уставног и управног права, али и безбедносних и историјских наука, посебно војне и дипломатске историје, као и социолошких и психолошких наука.

Структура радова у овом посебном броју „Војног дела” дефинисана је пројектним задатком према следећим целинама:

- концепт стратешке културе,
- традиција као чинилац стратешке културе,
- геополитика и геономија као чиниоци стратешке културе и
- стратешка култура и неутралност.

Разматрање српске стратешке културе без коришћења емпиријских истраживања не може се сматрати поузданим. Због тога се међу овим корицама могу наћи резултати анализе истраживања о стању безбедносне културе и менталног здравља младих у Републици Србији. Истраживачи су учинили напор да представе карактеристике српске стратешке културе у односу на неке од кључних изазова са којима се суочава савремена Србија, као што су: војна неутралност, служење војног рока, однос појединца и заједнице према свеобухватној одбрани, транзиту и транзицији, према насилним преузимањима власти и њиховим протагонистима, етничким и религијским факторима, као и односу према глобалном хегемону. Разматрање стратешке културе Сједињених Држава у оквиру српске стратешке културе се, на први поглед, може учинити непримерним, али је чињеница да свака вредносна анализа која не укључује однос према хегемону није потпуна. То је посебно значајно ако се има у виду да ће Америка и у будућности бити значајан фактор у међународној политици, без обзира на то што се најављује стварање полицентричног глобалног поретка.

Као што се може уочити кроз само навођење предмета истраживања, реч је о веома комплексној проблематици, која од истраживача захтева „дубинску анализу“ токова који су често скривени у „лабиринтима“ тешко уочљивих процеса дугог трајања, а који су кроз историју обликовали српску стратешку културу. Истраживачи су се сусрели и са проблемом презентовања резултата истраживања, при чему се форма научног чланка често показивала као недовољна. Због тога су неки чланци обимнији од уобичајене форме, што свакако не треба приписивати недовољном напору аутора да их рационално „форматирају“, већ комплексности и суптилности тема које су разматрали.

Значајно је напоменути и однос према критичким ставовима и тезама који се могу наћи у радовима овог часописа. Јасно је да су сви до једнога ваљано образложени и добронамерни, јер се једино кроз стваралачку критичку мисао могу створити услови за друштвени напредак. Може се рећи да је критичка мисао нужна и да представља предуслов за правовремено уочавање проблема, њихову анализу и превазилажење на сврсисходан и рационалан начин, што је сврха стратегијских студија стратешке културе.

У нади да ће овај пројекат допринети афирмацији студија стратешке културе у Србији, научној и стручној јавности представљамо резултате истраживања друге фазе научног пројекта „Стратешка култура као детерминанта националне безбедности у функцији подршке концепту војне неутралности“.

Пуковник
др сц. *Вељко Благојевић*